

O 18/2020 vp Koronaviruksen taloudelliset vaikutukset

Arvio koronaviruksen taloudellisista vaikutuksista julkiselle ja yksityiselle sektorille

COVID-19-koronaviruspandemia on yhtäaikainen kysyntä- ja tarjontashokki globaaliin talouteen. Sen merkittävimmät taloudelliset kustannukset syntyvät pandemian pysäyttämistoimenpiteistä. Koronaviruspandemian aiheuttamat karanteenit ja koulujen sulkemiset vähentävät työn tarjontaa ja saattavat johtaa tuotantoseisokkeihin tehtaissa. Koronaviruspandemia on tarjontashokki myös siinä mielessä, että se haittaa yritysten tuotantoketjujen toiminnan sujuvuutta, sillä tuotanto on usein hajautettu eri puolille maailmaa. Niinpä suomalaisille yrityksille koituu haittaa komponenttien toimitusvaikeuksista Kiinasta ja Italiasta, joissa pandemia on ollut tähän asti rajuimpia.

Koronaviruspandemia on samaan aikaan myös voimakas kysyntäshokki. Se vähentää palvelukysyntää, ennen kaikkea turismia mutta myös mm. ravintola- ja viihdepalveluiden käyttöä, lisää epävarmuutta sekä heikentää yritysten ja kotitalouksien talousluottamusta. Se voi myös johtaa yritysten lainojen maksuvaikeuksiin rahoitusmarkkinoiden kiristyessä markkinoiden vaatimien riskipreemioiden kasvaessa ja kysynnän heiketessä. Epävarmuuden lisääntyminen voi jähdyttää yritysten investointisuunnitelmia.

On epäselvää, kumpi vaikutus dominoi lyhyellä tai jopa keskipitkällä aikavälillä, kysyntä- vai tarjontavaikutus. Markkinoiden odotukset euroalueen ja Yhdysvaltojen inflaatiosta ovat kyselyiden sekä inflaatio-suojattujen valtionvelkakirjojen korkojen perusteella laskeneet voimakkaasti. Tässä mielessä koronaviruspandemiaa voidaan pitää lyhyellä aikavälillä selvemmin kysyntä- kuin tarjontashokkina. Tähän perustuen sekä epävarmuuden lievittämiseksi muun muassa Yhdysvaltojen keskuspankki Fed sekä Englannin keskuspankki alensivat ohjauskorkoaan puolella prosenttiyksiköllä maaliskuun alussa. Englannin keskuspankin korkopäätös sisälsi lisäksi kohdennettuja rahoitusoperaatioita pienille ja keskisuurille yrityksille.

OECD arvioi helmikuun lopussa koronaviruspandemian leikkaavan perusskenaariossaan maailmantalouden kasvua tänä vuonna noin 0,5 prosenttiyksiköllä. Julkistuksen jälkeen pandemia on laajentunut koskemaan monia Euroopan maita, mutta toisaalta Kiinassa uudet tartunnat ovat laskeneet merkittävästi ja maa on palaamassa hitaasti arkeen. Koska Euroopan merkitys Suomen taloudelle on dominoiva, tilanne Suomen kannalta on heikentynyt.

Jos oletetaan, että 1) EU-maat pystyvät reagoimaan finanssipolitiikan keinoin riittävässä määrin erityisesti pandemian pahasti runtelemissa maissa, 2) EKP onnistuu vähentämään epävarmuutta ja lisäämään likviditeettiä rahoitusmarkkinoilla kohdennetuilla toimilla sekä 3) pandemian leviäminen

saadaan taittumaan Euroopassa maalís-huhtikuussa, voidaan odottaa Suomen bkt:n kasvun hidastuvan lähinnä kuluven vuoden ensimmäisen puolikkaan aikana. Tässä ”optimistisessa” skenaariossa Suomen bkt:n kasvusta leikkaantuisi arviolta 0,2 – 0,5 prosenttiyksikköä tänä vuonna. Se heikentäisi julkisen sektorin alijäämää arviolta 0,1 – 0,2 prosenttiyksikköä suhteessa bkt:hen tänä vuonna verrattuna aiemmin ennustettuun kehitykseen.

Silti myös selvästi negatiivisemmän kehityskulun riski on merkittävä. Tätä skenaariota voidaan nyt alkaa pitää jo varsin todennäköisenä. Skenaario on todennäköinen erityisesti silloin, kun edellä mainituista kohta 3) ei toteudu. Siinä tapauksessa koronaviruksesta kehittyy hankala pandemia, joka voi vaurioittaa globaaleja tuotantoketjuja vähintään kuluven vuoden ajaksi ja johtaa laajoihin karanteeneihin ja tuotantolaitosten sulkemisiin myös Euroopassa. Tällaisessa skenaariossa Suomen bkt voisi laskea tänä vuonna 1 – 3 prosenttia ja julkistalouden alijäämä kasvaisi 0,5 – 1,2 prosenttiyksikköä perusennusteseen nähden. Suomen julkistalouden alijäämä olisi tässä skenaariossa tänä vuonna luokkaa 2 - 3 prosenttiyksikköä bkt:sta.

Markku Lehmus

Ennustepäällikkö

ETLA